

СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДЕ У ОПШТИНИ ГАЏИН ХАН 2019 - 2025

Гаџин Хан

С А Д Р Ж А Ј:

I	Уводна реч Председника општине	3
II	Увод	4
	Контекст у коме настаје локална стратегија за младе	4
	Савет за младе	5
III	Принципи и вредност	6
IV	Контекст	7
	Географски подаци	7
	Демографски подаци	8
	Привреда и туризам	10
	Пољопривреда	12
V	Анализа кључних актера и постојећих ресурса	12
	Образовање	13
	Здравство	14
	Цивилни НВО сектор	15
	Култура	16
	Спорт	16
VI	SWOT анализа	17
	Истраживање о потребама младих	18
VII	Приоритети локалне стратегије за младе	21
	ПРИОРИТЕТ 1. Незапосленост и недостатак радних места	22
	ПРИОРИТЕТ 2. Недостатак културних и спортских дешавања, и могућности за забаву младих	24
	ПРИОРИТЕТ 3. Скуп аутобуски превоз до Ниша и недовољан број аутобуских линија	26
	ПРИОРИТЕТ 4. Недовољна укљученост младих у процесу доношења одлука у заједници	27
VIII	Механизми мониторинга и евалуација имплементације стратегије	29
	Повезаност са другим стратешким документима	30

I Уводна реч Председнице општине:

Израда Стратегије за младе је још један доказ да општина Гаџин Хан стратешки и плански приступа креирању мера за побољшање свих друштвених сегмената. После израде низа различитих Стратегија где су сви друштвени актери били партнери на заједничком послу, препознајући размену информација, идеја и предлога за решавање одређених проблема као једини ефикасан метод да се до правих решења заиста и дође, институције и организације чија делатност директно или посредно утиче на живот младих удружиле су се како би одговорно приступиле тако важном задатку који се нашао пред нама, а то је креирање локалне Стратегије за бригу о младима.

Национална стратегија за младе дефинисала је смернице, принципе и вредности које смо без двоумљења следили радећи на локалној Стратегији. Млади су кључна снага сваке заједнице, а њихов одлазак из малих и слабо развијених средина у веће градове представља проблем који доводи до тога да се кључна полуга која треба да омогући оживљавање и просперитет локалне заједнице, која има ресурсе и потенцијале, али у општој друштвеној кризи, као да је на њих заборавила, а чине је продуктивно најснажнији и најперспективнији, међу којима су млади, непрестано слаби, уместо да јача. Вишедеценијска небрига о младима, који су се, услед недостатка правих садржаја, осетили као мање вредни и део популације на коју се озбиљно не рачуна, довела је до тога да често буду гурнути на странпутицу са које понекад, на жалост, нема повратка.

Крајње је време да брига о младима постане стратешко опредељење сваке локалне заједнице. Механизми и смернице постоје, потребно је консолидовати постојеће снаге, сагледати ресурсе и ставити их у службу унапређења положаја младих, активно их укључујући у креирање стратегије сопствене будућности. Општина Гаџин Хан овом Стратегијом обавезује се да ће предложити мере и акције које ће бригу о младима учинити одрживом и с годинама све бољом. Локална самоуправа ће координирати процес спровођења Стратегије и подржати све учеснике у овом процесу, на локалном и регионалном нивоу, да се неометано посвете побољшању услова живота и рада младих људи.

Председник општине
Марија Цветковић

На основу члана 11. и члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“, број 129/07, 83/14 - др. закон, 101/16 – др. закон и 47/2018) и члана 39. Статута општине Гаџин Хан („Службени лист града Ниша“, број 63/08,31/11,46/12 и 36/13),

Скупштина општине Гаџин Хан, на седници одржаној 30. новембра 2018. године, донела је

ОДЛУКУ О ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ У ОПШТИНИ ГАЏИН ХАН

II Увод

Локална стратегија за младе општине Гаџин Хан је документ који дефинише пресек тренутног стања положаја младих у Гаџинском Хану и анализу проблема са којима се најчешће млади срећу и формулисање мера за решавање дефинисаних проблема младих људи.

Контекст у коме настаје локална стратегија за младе

Национални и локални услови за развој стратегије

Водећу улогу у процесу израде Стратешког документа за младе општине Гаџин Хан има Савет за младе општине Гаџин Хан. Министарство омладине и спорта је покренуло процес израде Националне стратегије за младе имајући за циљ да дефинише положај младих у друштву. Народна Скупштина Републике Србије усвојила овај важан документ 2015. године. Локална Стратегија за младе општине Гаџин Хан користи Националну стратегију за младе као основу за даљи рад, користи је за дефинисање смерница рада и дефинисање улоге локалне самоуправе према младима, могућу улогу младих у друштву, као и начине за успостављање партнерских односа. Локална стратегија општине Гаџин Хан садржи делове приоритетних области дефинисаних националним документом, са посебним акцентом на локалне прилике и проблеме. Поред тога, локална стратегија за младе општине Гаџин Хан сачињена је у складу са основним документима који креирају омладинску политику у Европи. Пре свега, локална стратегија за младе општине Гаџин Хан је у складу са „Европском повељом о учешћу младих на општинском и регионалном нивоу“ (Конгрес локалних и регионалних власти Европе).

Усклађеност ове две стратегије добија на важности ако се узме у обзир да се циљне групе у једном делу подударају, као и то да локална стратегија за младе ствара услове за системску бригу о младима (15-30 година) што представља рањиву групу у друштву.

Треба истаћи да се при изради стратегије за младе у општини Гаџин Хан урадио преглед и анализа осталих општинских стратешких документа који за циљну групу имају младе. Ово је било неопходно како би се на свеобухватан начин сагледале потребе и проблеми младих у општини.

Локална стратегија за младе је у складу са њеним начелима и вредностима, а посебно са њеним првим приоритетом који се бави децом и омладином у локалној заједници.

Процес израде стратешког документа подржала је општина Гацин Хан и активно је била укључена у изради овог документа. Консултативни процес је подразумевао укључење великог броја представника релевантних институција и организација. Цео терет израде стратешког документа је пао на чланове Савета за младе.

Локална стратегија за младе дефинише права, улоге и одговорности, као и јасне институционалне механизме који ће младима отворити простор за деловање и помоћи им да нађу своје место у локалној заједници, а тако и у успешнијем и просперитетнијем друштву.

Савет за младе

Савет за младе:

- 1) иницира и учествује у изради локалне омладинске политике у области образовања, спорта, коришћења слободног времена, повећања запослености, информисања, активног учешћа, обезбеђивању једнаких шанси, здравства, културе, равноправности полова, спречавању насиља и криминалитета, приступа правима, одрживог развоја и животне средине и другим областима од значаја за младе;
- 2) учествује у изради посебних локалних акционих планова, програма и политика у сагласности са Националном стратегијом за младе и прати њихово остваривање;
- 3) даје мишљење о питањима од значаја за младе и о њима обавештава органе општине;
- 4) даје мишљење на нацрте прописа и одлука које доноси Скупштина општине у областима значајним за младе;
- 5) усваја годишње и периодичне извештаје о остваривању локалне омладинске политике и локалних акционих планова и програма за младе и подноси их Скупштини општине, председнику Општине и Општинском већу;
- 6) иницира припрему пројеката или учешће Општине у програмима и пројектима за младе у циљу унапређења положаја младих и обезбеђења остваривања њихових права која су у надлежности Општине;
- 7) подстиче сарадњу између Општине и омладинских организација и удружења и даје подршку реализацији њихових активности;
- 8) подстиче остваривање међуопштинске сарадње која се односи на омладину и о томе обавештава органе општине;
- 9) даје мишљење о предлозима пројеката од значаја за младе који се делимично или потпуно финансирају из буџета општине, прати њихово остваривање и даје своје мишљење надлежном органу Општине.

III Принципи и вредности

Стратегија за младе општине Гаџин Хан, у току свог настанка и креирању мера за побољшање статуса младих, изграђена је на принципима на којима се заснива Национална стратегија за младе која је приликом њиховог дефинисања поштовала основ Устав Републике Србије, Универзалну декларацију о људским правима, Конвенцију УН о правима детета са Протоколима, Конвенцију Савета Европе о људским правима и основним слободама и Међународни пакт о грађанским и политичким правима. Принципи локалне Стратегије су:

- **Поштовање људских права** – који обезбеђује да сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Обезбеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.

- **Равноправност** – Омогућава се да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.

- **Одговорност** – Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.

- **Доступност** – Препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се поверење и подршка њиховим потенцијалима: млади знају, могу, умеју. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима. Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно спровођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.

- **Солидарност** – Развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.

- **Сарадња** – Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.

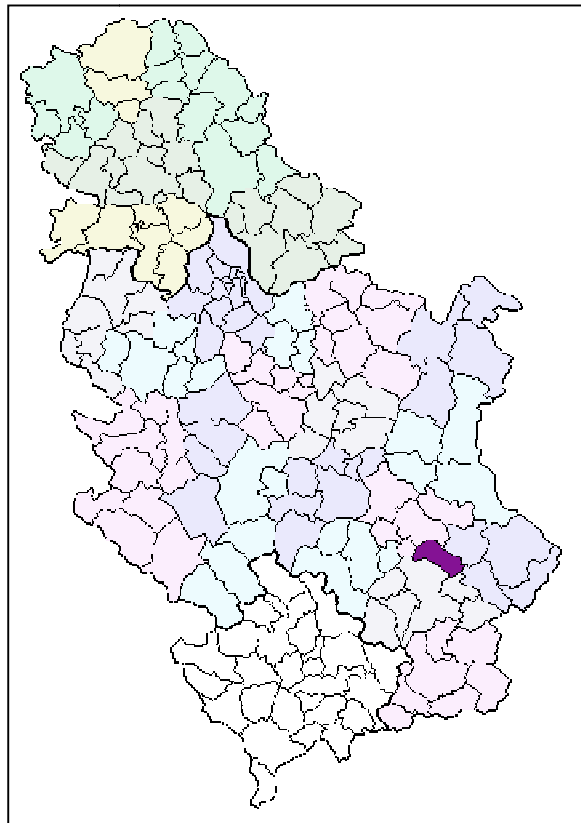
- **Активно учешће младих** – Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.

- **Интеркултурализам** – Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.

IV Контекст

Географски подаци

Општина Гацин Хан је општина Нишавског округа у Србији. На северу се граничи са општином Бела Паланка и градом Нишем, на југоистоку општином Бабушница, на југу су општине Власотинце и Лесковац, а на западу са општином Дољевац. Општина заузима површину од 325 км² (од чега на пољопривредну површину отпада 18.201 ха, а на шумску 10.610 ха). Према подацима пописа становништва 2011. године живи 8.357 становника.

На територији Запања до сада нису вршена систематска истраживања или ископавања, али се зна да је овај крај био насељен још у далекој прошлости. Поједини предмети који су откривени на овом терену стари су и неколико хиљада година. Имена племена и народа који су настањивали ове крајеве у далекој прошлости нису позната, јер у то време писмо није било познато, а и народна традиција их не памти.

Гацин Хан је био још од римског доба на путном правцу па је трговина пре свега пољопривредним производима и рукотворинама овог краја била развијана кроз читаву историју.

Подручје општине Гаџин Хан припада простору Југоисточне Србије, која припада централној зони Балканског полуострва коју је одредио Јован Цвијић још 1924. године. Област Запања лежи између Суве планине, Бабичке Горе и Селичевике и највећим делом се поклапа са подручјем општине Гаџин Хан.

Својом територијом општина Гаџин Хан излази у Поморавље, на реку Јужну Мораву и на аутопут Ниш – Скопље, тј. КОРИДОР 10. Пошто је ограничено трима планинама и реком Јужном Моравом, подручје Гаџин Хан има низине на само 200 м надморске висине, а поједини његови терени се подижу и до 1.808 м. Низијски део је незнатан, па се зато може рећи да је општина Гаџин Хан брдско-планинско подручје, у коме се брежуљци смењују са брдима, а ова са планинским странама и гребенима.

Општина Гаџин Хан има умерено-континенталну климу у нижој зони, док на Сувој планини и Бабичкој гори она задобија карактеристике субпланинске и планинске климе. У Горњем Запању преовладава нешто оштрија умерено-континентална клима, док је у Доњем Запању она нешто блажа. Дужина периода без мразева износи 230 дана у Нишу и околини, а то је највећи број дана у Србији по том критеријуму (изузев Неготина). Климатске карактеристике Запања имају предност у виноградарској производњи и у производњи јагодичастог воћа. Летњи месеци (јун, јул, август и септембар) су изразито топли што је повољна околност за производњу пољопривредних култура. Клима у Запању погодна је за ратарске културе као и друге културе које траже сува и топла лета. Међутим, Гаџин Хан је по традицији и могућностима које пружа природа предодређен и за сточарство. Тако се будућност Запања види у производњи здраве хране.

Демографски подаци

Према последњој информацији о становништву за општину Гаџин Хан, број становника износи 7317, што је 0,10% од укупне популације Србије. Кад би се популација мењала као за последњи период од 2011 – 2016 (-2,70% годишње) број становника за општину Гаџин Хан у 2019. години би био 6741.

Општина Гаџин Хан убраја се у „старе“ општине с обзиром да више од половине становника – 56% припада старосним групама од 50 година и више. Природног прираштаја нема, на 1000 становника износи – 18,7%, док контингент становништва до 20 година чини свега 15,4% укупног становништва. Читаво сеоско подручје је захваћено јаким миграционим кретањима. У структури насеља само Гаџин Хан има преко 1000 становника, једно насеље између 800 и 1000 становника, 3 насеља 500 – 800, 15 насеља 500 – 200, 6 насеља од 200 – 100 и 8 насеља мање од 100 становника.

Критична маса активног становништва износи 64%, учешће пољопривредног становништва у односу на укупно становништво 45,7% (3 пута више од републичког просека), док његов активни део достиже 88,6%. Према подацима Националне службе за запошљавање у августу 2019. године незапослено је 880 лица од тога 386 жена. По националности је 97,4% Срба, 1,2 Рома и остали 1,4%.

Просечна старост мушкараца за општину Гаџин Хан је 50,8 година а код жена је 54,2 година. Општина Гаџин Хан обухвата 34 насељена места. Насељена места општине Гаџин Хан и број становника у насељима према попису из 2011. године су дата посредством следеће табеле:

Насељено место	Број становника
Општина Гаџин Хан	8357
Велики Вртоп	218
Велики Крчимир	333
Виландрица	148
Гаре	39
Гаџин Хан	1209
Горње Влаче	95
Горње Драговље	327
Горњи Барбеш	408
Горњи Душник	517
Гркиња	649
Доње Драговље	327
Доњи Барбеш	169
Доњи Душник	517
Дуга Пољана	25
Дукат	197
Јагличје	56
Калетинац	60
Копривница	59
Краставче	98
Личје	269
Мали Вртоп	122
Мали Крчимир	195
Марина Кутина	300
Миљковац	35
Ново Село	25
Овсињинац	148
Равна Дубрава	294
Семче	226
Сопотница	179
Тасковићи	297
Топоница	874
Ћелије	44
Чагоровац	129
Шебет	57

Становништво према старосним групама и полу 2017 године:

	М	Ж
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	139	119
Деца старости 7—14 година (узраст основне школе)	186	167
Деца старости 15—18 година (узраст средње школе)	113	111
Деца старости 0—17 година	411	371
Број младих (15—29 година)	447	394
Укупан број становника	3689	3409

Број младих у општини Гаџин Хан између 15 и 29 година, према пројектованом броју становништва од стране РЗС 2017. године износио је 841 што је 11,8% од укупног броја становника у општини Гаџин Хан. На смањење броја становништва утицали су фактори незапослености, беле куге, миграција...

Привреда и туризам

Привредна предузећа, у општини Гаџин Хан, последњих година бележе стални пад производње, због лоших услова пословања, реструктурисања или приватизације. ЕЛИД - фабрика каблова и „РЕСОП“ - фабрика комуналне опреме су предузећа која чине окосницу привреде Општине и у њима је запослено око 150 радника. У укупном развоју Општине значајно место имају мала и средња предузећа и предузетници.

Економски развој општине Гаџин Хан првенствено је базиран на развоју МСП и предузетништва у области пољопривреде, туризма и прерађивачке делатности. Иако подаци о уделу појединих сектора посматрано према броју запослених показују да је највећи број запослен у прерађивачкој индустрији мора се узети у обзир да су ово подаци само о привредним друштвима. Број регистрованих сеоских газдинстава овде није узет у

обзир. Такође није узет у обзир ни број власника самосталних занатских радњи, као и њихови запослени. Када се ови подаци узму у обзир, дати индикатор се односи само на укупно 37,40% запослених.

Структура сектора приватних предузетника показује да се они претежно баве услужним делатностима и да имају велику флексибилност ка тржишним променама.

ЗАПОСЛЕНОСТ И ЗАРАДЕ:

(извор података РЗС)

Регистровани запослени	1411	(2019)
Регистровани запослени у односу на број становника (%)	20,2	(2019)
Просечне зараде без пореза и доприноса(РСД)	35620	(јун 2019)
Регистровани незапослени	880	(2019)
Регистровани незапослени на 1 000 становника	126	(2019)

*Од 2015. укључени су и регистровани индивидуални пољопривредници

До 1979. године туризам није уопште помињан као делатност, а у последњих 20-так година Заплање је као туристичка дестинација била углавном изван домаће и међународне конкуренције, о чему сведоче данашњи више него скромни резултати туристичке индустрије. У исто време догодиле су се велике промене на домаћем светском туристичком тржишту које су такође заобиле Србију а посебно Заплање, јер нису прилагодиле своју туристичку понуду савременим трендовима у туризму. Стога је у Општини Гацин Хан нужно драматично побољшање конкурентности туристичке понуде, а у складу са жељеним позиционирањем на туристичком тржишту. Унапређење конкурентности понуде може се брже остварити на подручјима Заплања где постоје базични производи и где је могуће да се брзо постигне сагласност јавног и приватног сектора о моделима, стратегијама и ризицима реструктурисања и репозиционирања наслеђене ситуације.

Основне карактеристике туристичког промета подручја Општине Гацин Хан – Заплања су следеће:

- Подручје Заплања и околине у 2006. години је посетило 446 туриста који су остварили 1.857 ноћења;
- Може се напоменути да између 2.000 и 3.000 излетника и ловаца дође на хајку на вукове у фебруару и летњи и зимски успон на Трем;

- Учешће укупног броја долазака на подручју Запаља у укупним доласцима Републике Србије је занемарљиво и неупоредиво.

Из приказаног туристичког промета може се закључити да је низак број евидентираних туристичких долазака и ноћења повезан са неразвијеним и недовољним бројем смештајних капацитета, као и ниским коришћењем капацитета, али и неадекватном обрадом тржишта.

Пољопривреда

Подручје општине Гаџин Хан према квалитету земљишта и климатских услова погодно је за развој пољопривреде, а посебно за гајење јагодичастог воћа (јагода, малина, купина и вишања), кукуруза, ситнолиснатог дувана, а посебне услове има за развој сточарства, јер 37,2% укупног пољопривредног земљишта је под ливадама и пашњацима. Значајно је напоменути да је Сува планина, која већинским делом припада подручју општине Гаџин Хан, имала највећи број оваца у старој Југославији.

Укупна површина територије општине Гаџин Хан износи 325 км² од чега на пољопривредну површину отпада 18.201 ха, а на шумску 10.610 ха. По подацима Републичког завода за статистику, према попису пољопривреде 2012. године, Општина располаже са 5.261,30 ха коришћених пољопривредних површина (пољопривредна друштва, задруге и породична газдинства).

V Анализа кључних актера и постојећих ресурса

Локална самоуправа – најбитнији актер развоја омладинске политике

Општина Гаџин Хан, преко својих органа, у складу са Уставом и законом: доноси програме развоја, доноси урбанистичке планове, доноси буџет и завршни рачун, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, као и организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање.

Општина доноси програме уређења грађевинског земљишта, уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља, стара се о заштити животне средине, уређује и обезбеђује обављање послова који се односе на изградњу, ревитализацију и реконструкцију, одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање локалним и некатегорисаним путевима, као и улицама у насељима.

Општина оснива установе и организације у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, физичке културе, спорта, дечје и социјалне заштите и туризма, прати и обезбеђује њихово функционисање, организује вршење послова у вези са заштитом културних добара од значаја за општину, подстиче развој културно-уметничког аматеризма и ствара услове за рад установа културе чији је оснивач.

Општина, такође, организује заштиту од елементарних и других већих непогода, доноси основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта, уређује и утврђује начин коришћења и управљања изворима, јавним бунарима и чесмама, подстиче

и стара се о развоју туризма на својој територији, стара се о развоју и унапређењу угоститељства, занатства и трговине, уређује радно време, места на којима се могу обављати одређене делатности и друге услове за њихов рад.

Општина, даље, обезбеђује јавно информисање од локалног значаја, подстиче и помаже развој задругарства, организује, службу правне помоћи грађанима, остварује сарадњу са другим општинама и градовима.

За остваривање својих права и дужности и потреба локалног становништва Општина може посебном одлуком оснивати предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу.

Скупштину општине чине 33 одборника. Општинско веће има 9 чланова и чине га: Председник Општине, заменик председника Општине, као и 7 чланова Општинског већа. Стална радна тела Скупштине општине Гаџин Хан су:

- Одбор за административно-мандатна питања , избор и именовања,
- Одбор за прописе ,управу, представке и притужбе,
- Одбор за друштвено-економски развој, привреду, финансије, дрштвене делатности, урбанизам, грађевинарство и стамбено-комуналне делатности,
- Одбор за заштиту животне средине, рад и развој месних заједница, пољопривреду и развој села,
- Одбор за младе, односе са верским заједницама, борбу против корупције и социјална питања,
- Одбор за награде и признања, утврђивање предлога назива улица, тргова, засеока и делова насељених места,
- Савет за здравље,
- Комисија за планове општине Гаџин Хан,
- Савет за праћење примене Етичког кодекса,
- Савет за младе,
- Кориснички савет јавних служби,
- Комисија за родну равноправност,
- Изборна комисија за спровођење избора за чланове савета месних заједница,
- Другостепена изборна комисија

Образовање

Основна школа "Витко и Света" настала 1984. године интеграцијом школа "Витко Раденковић" у Гаџином Хану и "Света Шарковић" у Личју, налази се на територији Запања, општина Гаџин Хан, округ Нишавски.

До 1970. године у општини Гаџин Хан постојало је пет осморазредних школа, и то: Основна школа "Витко Раденковић" у Гаџином Хану, Основна школа "Доситеј Обрадовић" у Горњем Барбешу, Основна школа "Света Шарковић" у Доњем Душнику, Основна школа "Светозар Марковић" у Личју, Основна школа "Вук Караџић" у Великом Крчимиру. Године 1970. извршена је интеграција ових пет школа у две нове: Основну школу "Витко Раденковић" у Гаџином Хану (Гаџин Хан и Горњи Барбеш) и Основну школу "Света Шарковић" у Личју (Личје, Д. Душник, В. Крчмир).

Због смањења броја ученика, постојеће две школе интегрисане су у јединствену, која у свом саставу има још четири осморазредне школске јединице (Горњи Барбеш, Доњи Душник, Личје, Топоница), и још тринаест четвороразредних (Тасковићи, Марина Кутина, Гркиња, Топоница, Дукат, Доње Драговље, Горњи Барбеш, Мали Крчимир, Мали Вртоп, Сопотница, Личје, Горње Драговље, Доњи Душник), која као таква и данас егзистира. 1993. године број осморазредних школских јединица повећан је за још једну. У Заплањској Топоници изграђена је нова школа за ученике од I-VIII разреда. Број четвороразредних школских јединица такође је повећан за једну и то у Малом Вртопу, за ученике од I-IV разреда.

Основно образовање:

Основне школе – матичне школе:	1
Основне школе – подручна одељења	13
Ученици уписани у основне школе – матичне школе	
у ниже разреде (I – IV)	40
у више разреде (V – VIII)	68
Ученици уписани у основне школе – подручно одељење	
у ниже разреде (I – IV)	73
у више разреде (V – VIII)	74
Укупан број ученика	255

*Подаци су за 2019 - 2020 годину

Здравство

Основни видови здравствене заштите обављају се у Дому здравља у Гацином Хану и 7 амбуланти са око 100 запослених. Дом здравља је, првенствено, организација примарне здравствене заштите, али такође је и установа превентивне здравствене заштите, која својом организационом структуром и људским ресурсима игра битну улогу у подизању квалитета живота, посебно осетљивих група грађана, препознавању симптома насиља у породици, сузбијању болести зависности, процени психо-физичких способности, контроли и подстицају рађања итд. Рад Дома здравља одређен је Законом о здравственој заштити, Законом о здравственом осигурању и другим актима.

Код извесног броја младих људи у општини Гацин Хан присутне су промене социјално-емоционалне равнотеже, психофизиолошке промене и промене понашања. Најизраженији проблем је у појави појачаног конзумирања алкохола.

У оквиру промене социјално-емоционалне равнотеже изражене су депресивне тенденције, анксиозни поремећаји са паничним нападима, поремећај прилагођавања, опсесивно-компулсивни поремећаји, проблеми идентификације, смањено интересовање и интелектуална радозналост као и пад самопоуздања.

Промене психофизиолошке равнотеже су мање изражене и често су последица поремећеног биолошког ритма (касни изласци у ноћним сатима, спавање током дана до

касних послеподневних сати), које самим тим утичу на њихову интелектуалну ефикасност.

У оквиру промена понашања младих нема изражене агресивности и аутоагресивности, али је више присутна пасивност младих и њихова изолација. Најизраженија је токсикоманија и то конзумирање алкохола и дувана, на првом месту, а после тога конзумирање наркотика.

До данас у општини не постоји тачна евиденција броја младих који конзумирају алкохол, дуван и наркотике.

Цивилни НВО сектор

У погледу развијености организација цивилног друштва у општини је изражено одсуство организација, поготово оних које за циљ имају омладински рад и развој омладинских политика. Ситуација је слична са већином општина приближно исте величине у Србији где због сталног одлива младих и депопулације нема довољно људских ресурса који би се на један дуготрајнији начин посветили раду са младима. Једна од главних активности општине би требала да буде подршка развоју цивилног сектора било кроз организовање обука за младе или студијске посете другим општинама у Србији са циљем прикупљања знања и искустава и прављења контаката тако и кроз евентуално организовање мини-грант шема које би у почетку биле доступне и нерегистрованим и неформалним групама грађана а које би се тичале неког актуелног проблема у општини и из којих би могао да се створ развијен цивилни сектор.

Тренутно су активна следећа удружења:

- Удружење НУЗ (народни уметници Заплања);
- Спортски савез Општине Гацин Хан;
- Црвени крст Општине Гацин Хан;
- Да Заплање остане чисто;
- Удружење пословних жена „ЗА“;
- Удружење привредника „Заплање“ Гацин Хан;
- Ловачко удружење „Заплање“;
- КУД „Иван Цветковић“ Гркиња;
- РОМ Станиша Денић;
- Савез пензионера;
- СУБНОР Гацин Хан;
- КУД „Бранко Миљковић“;
- Општинска организација Резервних војних старешина;
- Удружење потомака ратника Гацин Хан;
- Кинолошко друштво „Заплање“;
- Удружење ратних инвалида;

Култура

Народна библиотека „Бранко Миљковић“ је најзначајнији објекат културе у Општини. Настала је 30.05.2006. године спајањем Општинске библиотеке „Бранко Миљковић“ и Дома културе „Бранко Миљковић“ Гаџин Хан.

Гаџин Хан је последњих неколико година изашао из анонимности и скренуо пажњу српске јавности на себе својим програмима из културе од републичког значаја, као што су:

- Миљковићеве поетске свечаности установљене 1993. године;
- Југословенска колонија ликовних аматера “17 воденица“ установљена 1977. године;
- „Заплањски дани“ у Доњем Душнику;
- „Јужноморавски дани црног лука“ у Заплањској Топоници;

Ове манифестације се одржавају сваке године у организацији Народне библиотеке „Бранко Миљковић“ подржане од Скупштине Општине Гаџин Хан а под покровитељством Министарства за културу Републике Србије.

Сваке године Библиотека учлани око 300 корисника. Од овог броја највише је деце узраста од 5 до 18 година. (око 70%).

Библиотека је у 2002 години заједно са Црвеним крстом из Гаџиног Хана реализовала пројекат Покретне библиотеке. Возилом Црвеног крста а књигама и радником Библиотеке читаоцима удаљених села Општине књиге су биле доступне на овај начин. Библиотека је те године имала дупло више чланова него иначе (близу 600).

Спорт

Бављење спортом може оснажити децу и младе, не само са аспекта физичког здравља, већ и када је реч о психосоцијалном развоју, јачању самопоштовања, развоју одговорности, истрајности и сарадничких вештина, усвајању позитивних вредности и бољем школском успеху. осим тога, бављење спортом представља важно средство превенције ризичних понашања младих, попут пушења, злоупотребе алкохола и дрога, и малолетничке деликвенције. Ангажовање у спорту може кориговати факторе који доприносе деликвентном понашању младих, као што су недостатак позитивних узора, недостатак самодисциплине и досада.

На нивоу локалне заједнице и друштва у целини, спорт може значајно допринети промоцији здравља и превенцији хроничних незаразних болести, развоју образовања деце и младих, родној равноправности и оснаживању жена, може подстаћи инклузију и благостање особа са инвалидитетом, и бити важан фактор у превенцији конфликта и изградњи мира.

На територији општине Гаџин Хан има регистрованих 6 фудбалских клубова, једно планинарско друштво, једно стонотениско удружење, удружење малог фудбала и кошаркашко удружење. Спортски савез општине Гаџин Хан је основан 2016. године.

Активни клубови на територији општине Гаџин Хан:

- Фудбалски клуб „Заплањац“
- Фудбалски клуб „Моравац“
- Фудбалски клуб „Доњи Душник“
- Фудбалски клуб „Марина Кутина“
- Фудбалски клуб „Гркиња“
- Фудбалски клуб „Тасковићи“
- Стонотениско удружење „Елид“ Доњи Душник
- Планинарско друштво „ТРЕМ 1810“
- Удружење малог фудбала „Гаџин Хан“
- Кошаркашко удружење „Гаџин Хан“

У овим клубовима има регистрованих 191 спортиста, а на основу процене нерегистрованих чланова има још око 50. Три фудбалска клуба се такмиче у општинској лиги Дољевац (Фудбалски клуб „Марина Кутина“, Фудбалски клуб „Гркиња“, Фудбалски клуб „Тасковићи“), док се остала три фудбалска клуба такмиче у Нишавској окружној лиги (Фудбалски клуб „Заплањац“, Фудбалски клуб „Моравац“, Фудбалски клуб „Доњи Душник“).

Према речима испитаних, спортски клубови су намењени више одраслим играчима, а недовољно су укључени деца и млади у аматерски, школски или такмичарски спорт. Овако добијени подаци указују на то да младима на селу генерално недостају и у исто време, између осталог, требају:

- Организација и реализација спортских програма и турнира (активни спортски клубови са млађим категоријама)
- Кошаркашки и фудбалски терени (инфраструктура за спорт на отвореном)

Важно је нагласити да је, иако слабије развијена спортска инфраструктура и програми спортских активност за младе, учешће у спортским активностима неретко је једина активност којом се деца и млади активно баве, те проблем спорта и спортских клубова у руралним срединама заслужује посебну пажњу, а поједине планиране активности, као што су спортске секције у школама у руралним срединама, јесу део решење наведених проблема у овој области.

VI SWOT анализа

SWOT анализа (интерна и екстерна самопроцена локална заједнице) је методолошки алат, коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције локалне заједнице. Представљао је основни инпут за дефинисање стратешких праваца и приоритета и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани приоритети и циљеви указивати на потребу и начин елиминисања тих слабости.

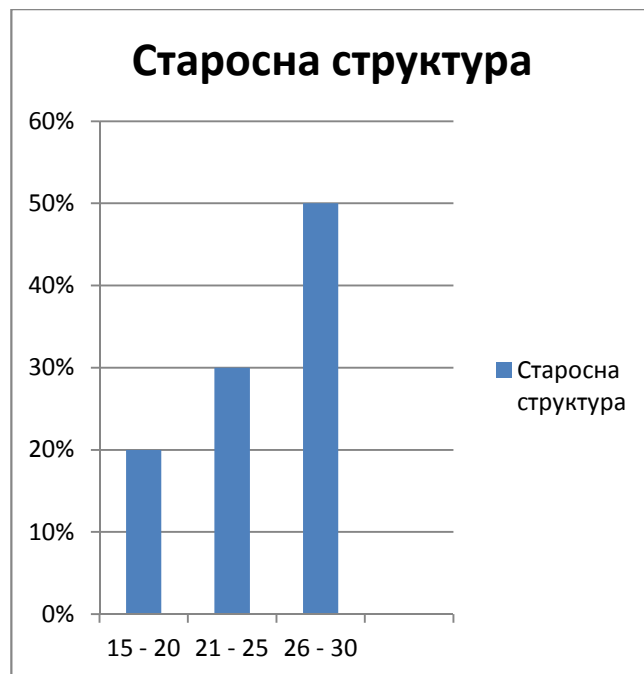
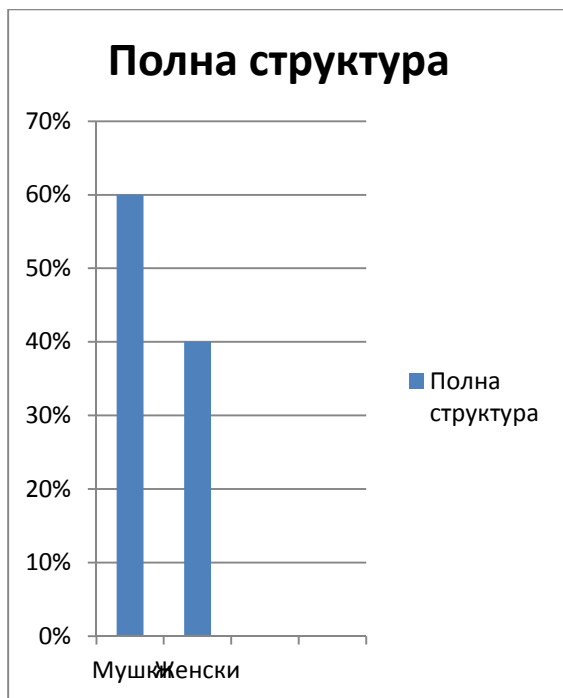
ПРЕДНОСТИ	ШАНСЕ
<ul style="list-style-type: none"> -Постојање Савета за омладину, спорт, културу и верска питања -ЛС препознаје важност рада са младима -Чиста и еколошка средина -Традиционалне манифестације -Добра путна инфраструктура -Добра безбедносна ситуација 	<ul style="list-style-type: none"> -Развијање туристичких капацитета и потенцијала -Учешће у донаторким програмима прекограничне сарадње -Семинари за вршњачке едукаторе у школама -Програм развита омладинског предузетништва (УСАИД)
СЛАБОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> -Неразвијени спортски капацитети -Велики одлив младих из општине у велике градове -Недовољна финансијска средства -Лоша економска ситуација у општини -Неразвијене омладинске организације -Лоше спроведена приватизација 	<ul style="list-style-type: none"> -Депопулација -Смањен број радних места -Централизовано располагање финансијама -Болести зависности

Истраживање о потребама младих

У јуну 2019. године Савет за омладину, спорт, културу и верска питања Скупштине општине Гаџин Хан спровео је анкетирање младих у узрасту од 15 до 30 година ради адекватног планирања мера и активности у Стратегији за младе.

Укупно је анкетирано 50 испитаника на територији општине Гаџин Хан. У истраживању су учествовали ученици средњих школа, студенти, запослени и незапослени млади, чиме је обезбеђен свеобухватан увид у потребе и интересовања младих.

Од укупног броја анкетираних, 60% испитаника је мушког пола док је 40% испитаника женског пола. Испитаници су подељени у 3 старосне групе. Прву групу чине испитаници старости од 15 до 20 година, и њихов проценат је 20% од укупног броја испитаника. Другу групу чине испитаници старости од 21 до 25 година, и њихов проценат је 30% од укупног броја испитаника. Трећу групу чине испитаници од 26 до 30 година, и њихов број је највећи, и чини 50% од укупног броја испитаника.

У делу упитника који се односи на водеће проблеме младих на територији општине у којој живе, испитаници су одговорили на следећи начин:

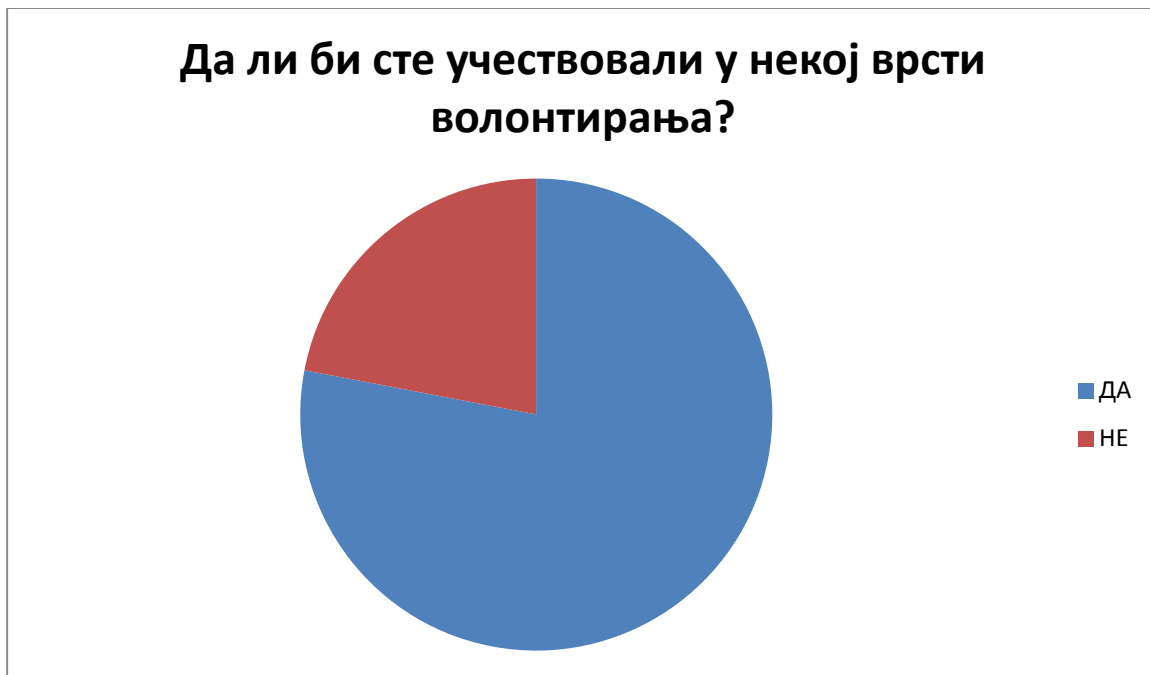
1. Незапосленост и недостатак радних места	67 %
2. Недостатак културних и спортских дешавања, и могућности за забаву младих	56 %
3. Скуп аутобуски превоз до Ниша и недовољан број аутобуских линија	33 %
4. Недовољна укљученост у процесу доношења одлука у заједници	11 %
5. Немогућност додатног образовања	5 %
6. Загађеност животне средине	5 %

На основу дела упитника који се односи на водеће проблеме младих, 67% испитаника је навело да је главни проблем незапосленост и недостатак слободних радних места на територији општине у којој живе. Како је незапосленост постала глобални друштвени проблем, млади су овај проблем препознали и у свом месту и највећи број испитаника је навело незапосленост као главни проблем. На другом месту је недостатак културних и спортских дешавања, и могућности за забаву младих. 56% испитаника је навело овај проблем као један од главних проблема на територији општине. Такође, у делу упитника у коме стоји питање: Колико, у месту у којем живиш, има могућност за забаву и разоноду? Испитаници, из Гаџиног Хана, су се изјашњавали како има мало могућности за забаву и разоноду док су се испитаници из околних места изјашњавали како нема могућности за забаву и разоноду, што је у принципу један од водећих проблема на

територији општине Гадин Хан. Видимо, мало бољи положај становника Гадиног Хана у односу на становнике околних места, али извесно је то да и једни и други немају довољно културно-образовних и спортских дешавања као и недовољно могућности за забаву младих. На трећем месту листе водећих проблема на територији општине, испитаници су навели скуп аутобуски превоз до Ниша и недовољан број аутобуских линија. Њих 33 % је навело овај проблем као један од главних проблема на територији општине Гадин Хан. На четвртном месту је недовољна укљученост у процесу доношења одлука у заједници, 11 % испитаника је навело овај проблем као један од главних проблема, док је 5 % испитаника навело немогућност додатног образовања и загађеност животне средине као главне проблеме на територији општине.

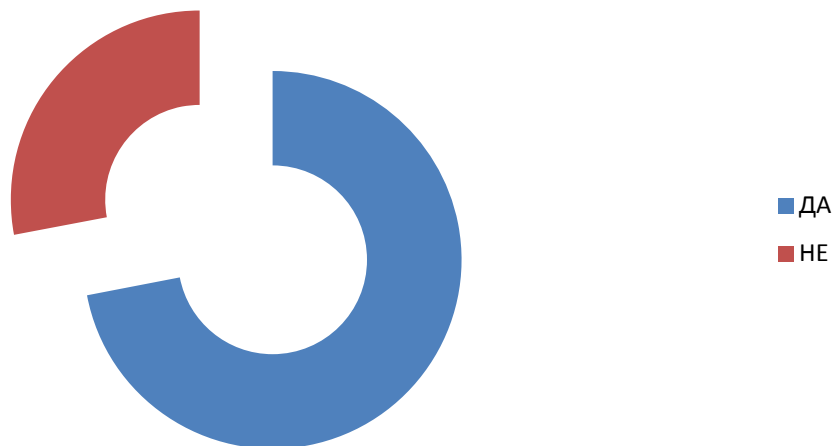
На питање како проводе слободно време, већина младих, њих 56 % је навело да у слободно време гледа ТВ, чита књиге, сурфује интернетом или се дружи са пријатељима, док се 33 % младих бави неком врстом спорта или фолклора.

Када се испитивала заинтересованост младих за учествовањем у некој врсти волонтирања, показало се да су учесници анкете заинтересовани за волонтирање, док је мањи број испитаника навело да није заинтересовано у било каквом волонтирању.

Када би им се пружила прилика, велика већина младих (72%) би напустила општину за разлику од осталих испитаника (28%) који би остали. Велики проценат оних који би напустили општину указује на неповољан положај младих у локалној заједници.

**Да ли би сте, ако сте у могућности, живели
на другом месту ван своје општине?**

VII Приоритети локалне стратегије за младе

На основу идентификованих проблема и прегледа стања расположивих на парципитиван начин идентификовани су следећи приоритети у општини Гаџин Хан:

- 1. Незапосленост и недостатак радних места**
- 2. Недостатак културних и спортских дешавања, и могућности за забаву младих**
- 3. Скуп аутобуски превоз до Ниша и недовољан број аутобуских линија**
- 4. Недовољна укљученост младих у процесу доношења одлука у заједници**

ПРИОРИТЕТ 1. Незапосленост и недостатак радних места

Као што је већ раније наглашено, Општина Гацин Хан убраја се у *старе* општине с обзиром да више од половине становника: 56%, припада старосним групама од 50 године па надаље, природног прираштаја нема, на 1000 становника износи -18,7%, док контингент становништва до 20 година чини свега 15,4 % укупног становништва.

Учешће незапослених према старосним групама у укупном броју незапослених у 2018. години износи 19% за становнике од 15 до 29 година, 57% за становнике од 30 до 54 година и 24% за становнике старије од 55 година. Велики број младих, због недостатка посла у формалној економији ради „на црно“, њих чак 55%. Рад у сивој економији у РС повезује се са ниским зарадама, сиромаштвом и угроженошћу. Рад на црно који је распрострањен међу младима опада са вишом старосном доби и стицањем радног искуства, а не често због обезбеђивања голе егзистенције породице. Укључење у овакав посао не подразумева виши степен образовања. Због свих ових, горе наведених разлога, 67% испитаника је навело незапосленост и недостатак радних места као један од кључних проблема у општини у којој живе.

Усвојена су два закона у области запошљавања, и то: Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, број 36/09, 88/2010, 38/2015, 113/2017 и 113/2017 – др. закон) и Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инавалдитетом („Службени гласник РС”, број 36/09 и 32/2013).

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености усаглашен је са начелима и стандардима политике запошљавања Европске уније (ЕУ) и конвенцијама Међународне организације рада (МОП). Нови закон обезбеђује садржајан и флексибилан законски оквир за планирање и спровођење активне политике запошљавања, нарочито у адекватном регулисању смисла, улоге и садржине програма активне политике запошљавања, флексибилно дефинисаним мерама активне политике запошљавања, увођењу обавезних индивидуалних планова запошљавања (осим у ограниченом изузетку), регулисању носилаца послова запошљавања, дефинисању акта којим се уређује планирани учинак Националне службе за запошљавање, као и успостављање система за праћење и оцену активне политике запошљавања.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољно подстицајних мера за запошљавања младих – недовољно информисање о могућности запошљавања, могућностима усавршавања, потребама тржишта;
- Недовољна подршка развоју предузетништва младих – неизграђен систем подстицања предузетничког духа и недовољно информисање о могућностима развоја предузетништва младих;
- Недовољно развијена међуинституционална сарадња – недовољна сарадња образовних институција, привредних субјеката и Националне службе за запошљавање;
- Недостатак практичног радног искуства;

- Непостојање организоване понуде за учешће у програмима волонтирања и/или стажирања кроз које би млади могли да стекну радно искуство;
- Млади са ресурсима који би се бавили пољопривредом недовољно су подржани од локалних и регионалних стручних служби које треба да им олакшају приступ знањима и информацијама и контактима потребним за успех на компетативном тржишту;
- Недовољна оснаженост за професионално остваривање (низак ниво знања и мотивисаности). Посебно се истиче недовољна понуда неформалног образовања којим би незапослени млади стекли додатне вештине (информатичке, страни језици, финансијска едукација...) неопходне за добијање посла.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Подстицати програме за активно тражење посла, преквалификацију и доквалификацију;**
- 2. Унапредити конкурентност младих на тржишту рада путем унапређења формалног и подстицањем различитих облика неформалног образовања младих;**
- 3. Развијати програме омладинског предузетништва;**
- 4. Развијати предузетништво кроз мере подршке младима који почињу сопствени бизнис;**
- 5. Подстицати програме волонтирања и/или стажирања кроз које би млади могли да стекну радно искуство;**
- 6. Промовисати и подржати развој пољопривредног домаћинства на компетативном тржишту;**

Индикатори:

- Број нових радних места на којима су се запослили припадници циљне групе
- Број запослених приправника
- Формиран тим за међусекторску сарадњу у области неформалног образовања
- Израда плана неформалног образовања
- Повећање броја младих који су стекли стручну праксу током школовања

- Повећање процента младих који су покренули сопствени бизнис уз подршку ЈС или државе
- Повећање процента младих који су формирали нова пољопривредна газдинства

ПРИОРИТЕТ 2. Недостатак културних и спортских дешавања, и могућности за забаву младих

Овај приоритет везан је за развој заједнице и у вези је са проблемима који координирају са културно-образовним и спортским садржајима, као и са недовољном понудом за квалитетно провођење слободног времена уопште. Према 56% младих грађана највише пажње би требало посветити унапређењу спортских активности, односно развоју културних садржаја и могућности за забаву.

Значај активности слободног времена за психички, когнитивни и социјални развој младих препознат је у већини савремених друштава. С обзиром на то да активности у слободном времену у великој мери доприносе емоционалном и социјалном развоју младих, важно је предузети све мере да програми намењени слободном времену не постану средства индоктринације младих или њиховог искључивања из других аспеката социјалног живота. Најчешћа активност је слушање музике, сурфовање интернетом, бављење неком врстом спорта, затим дружење, па изласци и гледање ТВ програма. Следи читање, помагање родитељима у кућним пословима и културне активности.

Овакву структуру слободног времена можемо оценити као сиромашну, а слободно време којим млади располажу као недовољан простор за промоцију вредности. Из перспективе младих, најзначајнија препрека за квалитетно провођење слободног времена јесте недостатак новца али и недостатак богатог културно-уметничког садржаја и места за забаву младих.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Неадекватан квантитет и квалитет културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних садржаја за младе
- Мали број и неадекватна опремљеност објеката и простора и намењених младима (простор за рад и реализацију садржаја)
- Неадекватно информисање о дешавањима за младе - постојећи начини информисања младих у раскораку са потребама младих
- Недовољна заинтересованост младих за садржаје из културе
- Недовољна партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма

- Непрепознавање кључне улоге организација које се баве младима на нивоу општине.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Повећати ниво информисања младих о могућностима омладинског рада и програмима за младе;**
- 2. Развити активизам и волонтеризам младих у Гацином Хану**
- 3. Развијати постојеће капацитете за бављење спортом и изградити нове**
- 4. Проширити понуду спортских активности и обезбедити услове младима за бављење постојећим**
- 5. Развијати културно забавне програме намењене младима**
- 6. Подршка умрежавању организација које се баве младима**
- 7. Промовисати активно учешће младих у креирању и спровођењу културних и спортских садржаја на локалном нивоу**

Индикатори:

- Број културних активности за младе
- Број културних садржаја за младе финансираних из локалних фондова
- Број културних садржаја насталих као резултат креативног рада младих
- Број школских спортских програма и број спортских програма за све младе у којима је учествовала локална самоуправа
- Број коришћења спортских сала и спортских објеката у рекреативним активностима младих
- Број новоизграђених спортских објеката на територији општине

ПРИОРИТЕТ 3. Скуп аутобуски превоз до Ниша и недовољан број аутобуских линија

Због велике удаљености од најближег града Ниша, ученици средњих школа и студенти факултета у Нишу су приморани да користе међуградски превоз Ниш-Експреса који саобраћа на релацијама између места у општини Гаџин Хан и Ниша. Због малог броја путника који користе овај превоз и због сталног поскупљења горива, предузеће Ниш-Експрес је приморано да често поскупљује како месечне тако и карте у једном смеру, а такође је приморано и да укида поједине аутобуске линије па је све мање аутобуских линија које повезују сеоска насеља у општини са градом. Осталим аутобуским превозницима, општина Гаџин Хан није примамљива због малог броја путника, те тако немају интерес за пословање на овом простору па је Ниш-Експрес једини превозник који превози путнике на територији општине Гаџин Хан.

На питање: Који су водећи проблеми младих на територији општине у којој живе? 33% испитаника је рекло да је један од проблема и скуп аутобуски превоз и недовољан број аутобуских линија до Ниша.

Општина Гаџин Хан је овај проблем регистровала и раније па је покушала да га реши тако што је још 2012. године усвојила Одлуку о правима и услугама у социјалној заштити општине Гаџин Хан („Службени лист града Ниша“, бр. 18/2012, 66/2012, 81/2012, 107/2012, 11/2013 и 23/2017) у којој пише:

Члан 26.

Право на накнаду трошкова превоза утврђује се у месечном новчаном износу у висини 50% од цене ђачке односно студентске карте за месечну релацијску карту.

.....

Члан 28.

Право на накнаду трошкова признаје се редовним ученицима средњих школа и редовним студентима за време док школска година – настава и предавања трају, који имају пребивалиште и боравиште на подручју општине Гаџин Хан и чији укупни месечни приходи породице, остварени у три месеца који претходе месецу у ком је поднет захтев, су испод просечне месечне зараде у општини Гаџин Хан.

Тakoђе се ово право на накнаду трошкова превоза признаје и ученику специјалне школе и његовом пратиоцу.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Скуп аутобуски превоз
- Стално поскупљење месечних релацијских карти за средњошколце и студенте
- Недовољан број аутобуских линија до Ниша
- Укидање аутобуских линија

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Повећање броја сталних аутобуских линија**
- 2. Субвенционисање нерентабилних аутобуских линија из буџета општине**
- 3. Повећање накнаде трошкова за превоз изнад 50% од цене ђачке односно студентске месечне релацијске карте**

Индикатори:

- Цена релацијске карте
- Висина накнаде трошкова за превоз месечне ђачке односно студентске релацијске карте
- Број аутобуских полазака ка Нишу и из Ниша

ПРИОРИТЕТ 4. Недовољна укљученост младих у процесу доношења одлука у заједници

Овај приоритет је у директној вези са проблемима неразвијености грађанског активизма, партиципације младих у процесима одлучивања у школама, установама културе и политикама локалне самоуправе, те са блиским питањима попут некоришћења ресурса којима се млади укључују у омладинску размену на државном, регионалном и ЕУ нивоу, тј. са недовољно доступним информацијама о могућностима за ангажман младих. 11% испитаника је рекло да је недовољна укљученост младих у процесу доношења одлука у заједници један од кључних проблема младих у општини у којој живе.

У Републици Србији још увек не постоје механизми за учешће младих у доношењу одлука у органима јединица локалне самоуправе и државне управе, иако су стандарди омладинског учешћа утврђени бројним документима на нивоу Савета Европе и Европске уније. Немогућност утицаја на доношење одлука у установама и органима државне управе и локалне самоуправе који се баве младима, доводи до неповерења и смањеног учешћа младих у јавном животу.

Млади имају могућност да се активно укључе у друштвена дешавања, као и да на њих утичу својим деловањем и остварењем личних идеја, првенствено као ученици и студенти кроз образовне и пратеће школске програме, затим као корисници и учесници у програмима организација за младе, као чланови организација младих и као чланови политичких партија. Такође, проблем чини и мало организација које имају искључиво програме за младе. Највероватније да, због слабе или ограничене подршке локалне

заједнице, ове организације и удружења имају малу шансу да постану самоодрживе и углавном зависе од донација.

Активизам младих подстакнут је и институционалним облицима бриге о младима, као што је Савет за омладину, који пружа услуге младима подстичући их да кроз активизам у разним областима задовоље своје потребе, било да су у питању спортске или културне.

Под појмом организације младих подразумевамо и самостално организоване групе и удружења младих. Многе организације и удружења на територији општине Гацин Хан имају посебне организационе делове који окупљају младе и којима руководе млади: културно-уметничка друштва, спортска друштва и организације. Најчешће активности које овако организовани млади реализују и на тај начин активно учествују у развоју заједнице су: културни и медијски програми, организовање слободног времена младих, спортске манифестације, кампање и слично. Најчешћи проблеми са којима се млади и њихове организације срећу јесте недостатак новца, како за програме тако и за трошкове одржавања организације, као и тешкоће у проналажењу простора за реализацију њихових активности.

Поред свих ових наведених проблема не смемо да изоставимо и волонтеризам младих. Волонтерски рад су "оне активности којима се људи баве по сопственој жељи, било да то раде спонтано и индивидуално било организовано и перманентно, делујући кроз институције и службе, али увек без материјалних сатисфакција, изузимајући моралне и друге друштвене сатисфакције." Волонтерски рад издвојили смо као посебно питање у упитнику, јер смо закључили да млади људи данас или имају погрешну представу о овом облику друштвеног ангажмана, или је немају уопште. Као и у претходном делу, издвојили смо следеће проблеме:

- Одсуство промоција волонтерског рада;
- Организације које се баве волонтерским радом нису умрежене; не ради се на мотивацији младих да се волонтерски ангажују; начин на који је млада генерација одрасла довео је до незаинтересованости за волонтерски рад.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољна партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма
- Одсуство промоција волонтерског рада
- Постојање малог броја омладинских организација и организација које се баве младима
- Апатија и незаинтересованост младих: непреузимање одговорности
- Млади немају добар приступ информацијама о могућностима њиховог учешћа у друштву
- Одсуство осећаја припадности заједници

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Унапредити сарадњу младих и представника локалних институција**
- 2. Мотивисати, образовати и подржати младе да активно учествују у доношењу одлука у локалној заједници**
- 3. Подстицати и организовати волонтерски рад код младих**
- 4. Развити активизам и волонтеризам младих у општини Гаџин Хан**
- 5. Унапређење статуса и положаја локалних НВО који се баве младима**
- 6. Развој знања и вештина у циљу прибављања средства из алтернативних извора финансирања како би се спроводили иновативни омладински програми**

Индикатори:

- Број програма и активности за волонтирање младих
- Програми и пројекти намењени младима
- Број заједничких активности локалне самоуправе, других социјалних актера у заједници и младих
- План рада са младима по појединим институцијама и организацијама
- Структура и укупан износ средстава намењених програмима за младе
- Број подржаних иницијатива чији су актери млади

VIII Механизми мониторинга и евалуација имплементације стратегије

Улога носилаца Стратегије и других социјалних актера у оквиру њихових надлежности је да, након усвајања Стратегије за младе у општини Гаџин Хан, врше мониторинг и евалуацију спровођења стратешких одлука. Мониторинг и евалуација реализоваће се у континуитету и по динамици која ће обезбедити праћење реализације свих активности предвиђених, стратешки садржаним у матрицама 1-4, и по потреби радиће се неопходне корекције. Мониторинг и евалуација треба да обезбеде :

- Праћење и процену имплементације Стратегије за младе у општини Гаџин Хан

- Праћење и процену успешности предвиђених активности

Евалуација се ослања на резултате мониторинга и треба да одговори на питања :

1. У којој мери је дошло до испуњавања постављених резултата?
2. Какав утицај програми, пројекти и услуге имају на кориснике?
3. Каква се квалитативна промена догодила код циљних група?

Имплементација ове Стратегије ће на делу показати домете примене принципа партиципативног планирања и увођења иновативних решења у раду на унапређењу положаја младих, што је могуће даље користити као модел добре праксе у другим општинама и градовима у Србији. Главни актер у спровођењу Стратегије јесте Скупштина општине Гаџин Хан, док ће главне активности и њихово спровођење надгледати Савет за младе Скупштине општине Гаџин Хан. Под осталим кључним актерима подразумевају се, пре свега, институције и организације које спроводе програме за младе под окриљем општинске управе, а уз подршку релевантних владиних и невладиних институција и организација са републичког нивоа.

Повезаност са другим стратешким документима

Стратегија за младе на територији општине Гаџин Хан у потпуности је усклађен са Националном стратегијом за младе коју је, на иницијативу Министарства омладине и спорта, усвојила Влада Србије. Такође, израда ове Стратегија има полазну основу у Закону о младима. Наиме, Радна група је израду Стратегије за младе ускладила и са принципима Европске Уније, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом развоја социјалне заштите у Републици Србији, Националном стратегијом запошљавања, Стратегијом развоја здравља младих, Стратегијом развоја менталног здравља, Стратегијом подстицања рађања, Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, Стратегијом развоја стручног образовања у Републици Србији, и др, као и са одговарајућим међународним документима.

Сваки национални документ предвиђа мере подршке и дефинише акције на локалном нивоу, јер је јасно да само јасна повезаност и усклађеност акција на оба нивоа, националном и локалном, може да доведе до унапређења друштвене заједнице у целини. Тако и ова Стратегија за младе директно претаче принципе и вредности и стратешке и специфичне циљеве дефинисане Националном стратегијом за младе у конкретне акције на локалном нивоу, увезује све принципе дате у наведеним националним документима, а који се тичу младих.

За сваки општи циљ дефинисани су специфични циљеви и мере за њихово остварење. Остваривање ових циљева биће усклађено са наведеним принципима и вредностима и препорукама датим у Националној стратегији за младе, континуирано праћено и вредновано, како би се, у случају евентуалних потешкоћа, благовремено и на одговарајући начин реаговало. Спознајући унапређење положаја и услова за развој младих, који чине темељ напретка сваког друштва као један од кључних задатака локалне заједнице, биће учињени максимални напори како би се наведени стратешки циљеви остварили у складу са реалним друштвеним околностима.

Стратегија за младе је усклађена и са другим локалним стратегијама у општини Гаџин Хан: Стратегија развоја пољопривреде, Стратегија развоја туризма, Стратегија одрживог

развоја, Стратегија малих и средњих предузећа и развоја предузетништва, Локални акциони план запошљавања за 2019. годину. Стратегија за младе у сагласности је и допуњује се са свим наведеним стратешким документима Општине.